

El document sonor com a patrimoni. Jornades sobre Arxius Sonors i Fonoteques a Espanya. (Palacio-Castillo de Magalia, Las Navas del Marqués, Àvila. 31 de maig i 1 de juny de 1996)

Josep Crivillé i Ramon Vilar

Fonoteca de Música Tradicional Catalana (CPCPTC)

Organitzades pel Centro de Documentación Musical (INAEM) del Ministeri de Cultura i l'Asociación Española de Documentación Musical (AEDOM), aquestes jornades permeteren la trobada de documentalistes de fonoteques d'institucions públiques i privades, de mitjans de comunicació i d'empreses discogràfiques. Concretament: Biblioteca Nacional: Nieves Iglesias i Miquel Àngel Castillo; Fonoteca de Catalunya: Margarida Estanyol; Centro de Documentación Musical de Andalucía: Reynaldo Fernández Manzano i Beatriz de Miguel; ERESBIL-Archivo de Compositores Vascos: Jon Bagüés i Jaione Landabarea; Museo Canario: Inmaculada Sanabria; Unidad de Archivo Ministerio de Defensa y Consejo Internacional de Archivos. Comité de Fuentes Orales: Antonio González Quintana; Fundación March, Biblioteca Española de Música Contemporánea: Hertha Gallego; Centro de Documentación Etnográfica Joaquín Díaz: Carlos Antonio Porro; Centro Andaluz de Flamenco: Ana Tenorio; Archivo Sonoro de RNE: Isabel Díaz Aguado; Radio Euskadi, Radio Vitoria: Carmen Sáez; Cadena SER: Ángeles Afuera; COPE: Isabel Sánchez Redondo; Centro de Documentación de RTVE: Fernando Pérez Puente; Centro de Documentación de Antena 3TV: Eugenio López de Quintana; Fonotró: Juan Castañeda; BMG-ARIOLA: Juan Ignacio Fernández Bagüés; HARMONIA MUNDI ESPAÑA: Sonia Gainza; Centro de Información y Documentación de Archivos, Ministerio de Cultura: Carmen Sierra; Revista Ritmo: Ángel Carrascosa; El País de las Tentaciones: Juan Bayo; Centro de Documentación Musical-INAEM: Antonio Álvarez Cañibano i José Ignacio Cano;

CEYAC-Comunidad de Madrid: Andrés Ruiz Tarazona; Conservatorio de San Sebastián: Koldo Bravo; Fonoteca de Música Tradicional Catalana: Josep Crivillé i Ramon Vilar; Biblioteca de Catalunya: Joana Crespi; EMI-ODEón: J.M.G. Martín Blázquez.

Era la primera vegada que es feia una reunió d'aquestes característiques a l'Estat espanyol, i per tant, es pretenia que s'aportés la problemàtica del sector, aspecte que es va assolir amb una gran riquesa, quantitat i qualitat d'aportacions. Només per la presa de contacte entre aquestes diverses institucions i persones, i pel seu coneixement mutu ja valia la pena de convocar aquesta reunió. El temps va ser breu, però suficient per a posar en marxa una dinàmica que s'haurà de consolidar en altres jornades del mateix signe.

Les sessions de treball van començar amb una ponència de Nieves Iglesias (Biblioteca Nacional) sobre *El document sonor: producció, conservació i difusió*, i quatre taules rodones sobre les temàtiques següents: *Col·leccions patrimonials a les institucions públiques*, moderada per Reynaldo Fernández Manzano (CDM Andalucía); *Arxius sonors en els mitjans de comunicació*, moderada per Isabel Díaz Aguado (de l'Arxiu Sonor de RNE); *Col·leccions patrimonials a institucions privades*, moderada pel crític musical Andrés Ruiz Tarazona (CEYAC-Comunidad de Madrid) i, finalment, *Les empreses discogràfiques a Espanya*, moderada per Ángel Carrascosa (de la revista *Ritmo*).

Tal vegada cal constatar la presa de consciència, per part dels participants, del fet que el document sonor forma part del patrimoni cultural. Com també s'afirma, un cop més, que les fonoteques tenen la missió de conservar, amb tots els suports tecnològics possibles, la

documentació sonora que produeix la nostra societat com un bé de cultura immaterial, tan important com la que ens aporta la cultura material. Així, per exemple, una part important dels documents sonors que generen les emissores radiofòniques, haurien d'anar a parar en última instància a les diverses fonoteques institucionals on hi han de trobar l'espai que no tenen a les emissores i els tècnics que tenen cura de la restauració i conservació del so, com també de la seva ordenació i classificació. En aquest sentit, l'exemple de la Cadena SER cedint l'arxiu sonor històric de Ràdio Barcelona a la Fonoteca de Catalunya mostra un camí a seguir.

També es va veure la necessitat d'interconnectar fonoteques públiques, fonoteques privades i cases discogràfiques amb la finalitat de recuperar enregistraments d'interpretacions memorables (solistes, orquestres, repertoris). Per una altra banda es va insistir en el servei públic que les fonoteques (especialment les institucionals) han de fer de cara a l'usuari. Finalment es van redactar les següents conclusions (que han estat publicades al Boletín de la AEDOM, n. 1, 1996) que sintetitzen l'esperit d'aquestes jornades:

- Alertar sobre l'estat de precarietat en què es troba aquest patrimoni sonor en els diferents aspectes que l'integren: música, arxius de paraula, arxius de fonts orals, la informació inclosa en documents audiovisuals, arxius de sons (zoologia, ecologia, etc.).

- Destacar la rellevància i la importància d'aquests fons documentals i la necessitat d'aprofundir en la col·laboració i consciència social sobre el tema.

- Compliment de la normativa legal: Llei de dipòsit legal, Llei de la propietat intel·lectual, Llei de patrimoni històric. Necessitat de

perfeccionar la legislació vigent.

- Necessitat de realitzar instruments per a la seva preservació: catàlegs de protecció, inventaris, catàlegs col·lectius. Proposta de començar per un catàleg col·lectiu dels discos de 78 rpm.

- Aplicació de noves tecnologies que servixin per a la recuperació d'aquests fons: digitalització dels arxius sonors.

- Creació d'un forum permanent de debat, intercanvi i comunicació entre els sectors relacionats amb els arxius sonors. Fomentar, a través del Boletín de la AEDOM, la coordinació de reunions, trobades, etc. tasques de les quals el Centro de Documentación Musical de l'INAEM del Ministeri d'Educació i Cultura seria el coordinador.

- Reconèixer la importància del col·leccionista privat. Localització de col·leccions privades, que completin i enriqueixin el que s'ha conservat fins al moment present. Crear una associació de col·leccionistes que facilitin el contacte i la col·laboració amb les institucions públiques a través de convenis d'assistència tècnica i econòmica.

- Responsabilitat dels mitjans de comunicació de ràdio i televisió, tant públics com privats, en la conservació dels seus arxius, pel valor que aquesta documentació té per al coneixement de la història, la cultura, l'art, les formes de vida, etc. d'una determinada societat. Tractar de conciliar el valor dels documents per a ús immediat i concret i el valor patrimonial permanent. Cessió dels seus fons històrics, mitjançant acords i convenis, a institucions de conservació amb la finalitat d'inventariar i conservar, i constituir una Memòria Sonora d'Espanya.

- Conscienciar les cases discogràfiques i les companyies d'edició sonora de la preservació dels seus propis fons, per evitar-ne la destrucció. Necessitat de difondre el contingut dels seus fons, directament, quan sigui rendible i amb ajuts institucionals quan sigui dubtosa aquesta rendibilitat.

- Remarcar la importància del préstec de discos compactes, discos i cassets en les fonoteques dels conservatoris i de les biblioteques públiques.